

Analysis of Information Qualifications in Job Advertisements Published in Newspapers

Krittitya Phlangwan¹, Chutima Sacchanand² and Lampang Manmart³

¹M.A. (Information Science), Plan and Policy analyst,
Faculty of Public Health, Khon Kaen University

E-mail: pkrittitya@hotmail.com

²E.d.D., Professor,
School of Liberal Arts, Sukhothai Thommathirat Open University

³Ph.D. (Communication - Information Studies), Associate Professor,
Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

Abstract

The purpose of this research was to analyze job positions and organizations that needed personnel qualified in the field of information, and to analyze the information qualifications in the job positions that the organizations required. The sample consisted of 8 Thai newspapers: Matchon, The Nation, Bangkok Post, Manager Daily, Krungthep Turakij, Thansettakij, Laeng Ngan, and Ngan Wan Nee. The job vacancy advertisements were studied in a total of 5,392 issues of the 8 publications from 2002-2004. The research tool was a content analysis worksheet. The data were analyzed using percentages. The major findings were: The newspaper with the most job advertisements was Matchon. The most job position required information qualifications was applied information qualifications, the rest was direct information qualifications position. The majority of the agencies looking for workers with information qualifications were private sector organizations. Of

---

these were businesses, mainly publishing businesses and electronics components manufacturers. The main information qualification the employers wanted was information management skills, including production, storage, retrieval, services and dissemination, conversion and maintenance of documents information. All of the employers seeking workers for jobs directly related to information needed people with information storage skills and document production.

Keywords: information qualifications, information science, job advertisement, job position

การวิเคราะห์คุณสมบัติด้านสารสนเทศจากประกาศ รับสมัครงานในหนังสือพิมพ์

กฤติยา พलगวัน¹, ชุตติมา สัจจพันธ์² และลำปาง แม่หมาตย์³

¹ศศ.ม. (สารสนเทศศาสตร์), นักวิเคราะห์นโยบายและแผน,
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-mail: pkrittiya@hotmail.com

²Ed.D., ศาสตราจารย์,
สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³Ph.D. (Communication - Information Studies), รองศาสตราจารย์,
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ตำแหน่งงานและหน่วยงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศและวิเคราะห์คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการ ประชากร คือ หนังสือพิมพ์จำนวน 8 ชื่อ ได้แก่ มติชน เดลินิวส์ บางกอกโพสต์ ผู้จัดการ กรุงเทพธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ แหล่งงาน และงานวันนี้ที่มีประกาศรับสมัครงานระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2547 ทั้งหมดจำนวน 5,392 ฉบับ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์ที่มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์มติชน และตำแหน่งงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศส่วนใหญ่ เป็นตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ และตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง หน่วยงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชน โดยเป็นหน่วยงานประเภทธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสิ่งพิมพ์ และธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการส่วนใหญ่เป็นคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศ ประกอบด้วย การผลิตสารสนเทศ การจัดเก็บสารสนเทศ การค้นคืนสารสนเทศ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ การแปลงรูปสารสนเทศ และการสงวนรักษาสารสนเทศ ตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงทุกตำแหน่งต้องการคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศ ส่วนตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศส่วนใหญ่ต้องการคุณสมบัติด้านการจัดเก็บสารสนเทศ และการผลิตสารสนเทศ

คำสำคัญ: คุณสมบัติด้านสารสนเทศ, ตำแหน่งงาน, ประกาศรับสมัครงาน, สารสนเทศศาสตร์

บทนำ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นสังคมที่มีวิวัฒนาการมาจากสังคมสารสนเทศ โดยมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นพลังขับเคลื่อน สารสนเทศและความรู้เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สารสนเทศและความรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ และสังคมทุกระดับ มีบทบาทสูงในระบบเศรษฐกิจของการสร้างความมั่งคั่งและอาชีพ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2548, 7-8) สารสนเทศและความรู้ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างกว้างขวาง มีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นในโครงสร้างขององค์กรและธุรกิจ เกิดปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิด และรวดเร็ว ระหว่างหน่วยงานและประชาคม (ชุดิมา สัจจานันท์, 2544, 25) ดังนั้น หน่วยงานจึงจำเป็นต้องมีการจัดการสารสนเทศของหน่วยงานอันประกอบด้วย การจัดเก็บ การค้นคืน การบริการและเผยแพร่ การแปลงรูป และการสงวนรักษาสารสนเทศ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย

จากความต้องการจัดการสารสนเทศขององค์กร ส่งผลให้แต่ละองค์กรมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวประกอบด้วย การผลิต จัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์สารสนเทศ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง ประกอบด้วย บรรณารักษ์ นักจดหมายเหตุ นักสารสนเทศ ผู้จัดการเอกสารสำนักงาน ผู้จัดการสารสนเทศในองค์กร เป็นต้น นอกจากนี้ ความรู้ความสามารถหรือทักษะสารสนเทศยังมีความสำคัญต่อวิชาชีพอื่น เช่น นักวิเคราะห์ระบบ ซึ่งมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการพัฒนาระบบงาน ข้อมูล นักวิเคราะห์ระบบ จึงต้องมีทักษะในการจัดการข้อมูล มีความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน (Steven, 2006, 2) นักการตลาด นอกจากจะมีความสามารถ

ในการแนะนำการซื้อขาย ยังต้องมีทักษะในการค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูล การจัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต ในการค้นหาข้อมูลได้ (Thomson, 2006, 1) นอกจากนี้ วิชาชีพพยาบาล นอกจากมีหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยแล้ว ยังต้องมีทักษะในการสืบค้นข้อมูล มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือสืบค้น สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือการสืบค้น ข้อมูลรู้จักฐานข้อมูลที่จะสืบค้น รู้วิธีการเข้าถึงข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ และมีความรู้ด้านอินเทอร์เน็ต การใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ (Mullenburg, 2002, 3)

จากความต้องการของตลาดงาน และความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศดังกล่าว คุณสมบัติด้านสารสนเทศ เป็นคุณสมบัติของบุคลากรทั้งที่เป็นตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง และตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศแสดงให้เห็นว่า ตลาดงานด้านสารสนเทศได้ขยายตัวตามความต้องการสารสนเทศของสังคม และคุณสมบัติด้านสารสนเทศได้เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ความสามารถพื้นฐานของบุคคลในสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณสมบัติด้านสารสนเทศที่หน่วยงานต้องการ และตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ โดยวิเคราะห์จากประกาศรับสมัครงานในหนังสือพิมพ์ ผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบคุณสมบัติด้านสารสนเทศที่ตลาดงานและสังคมต้องการและตำแหน่งงานที่ต้องใช้คุณสมบัติด้านสารสนเทศ รวมทั้ง หน่วยงานที่ต้องการบุคลากรสารสนเทศ ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ผลิตกำลังคนด้านสารสนเทศให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติด้านสารสนเทศที่สนองตอบต่อความต้องการของตลาดงานและสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ตำแหน่งงานและหน่วยงานที่มี

ความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศและเพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการ

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาการประกาศรับสมัครงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ หนังสือพิมพ์ที่ประกาศรับสมัครงาน ระหว่าง พ.ศ. 2545-2547 จำนวน 8 ชื่อฉบับ ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์มติชน เดอะเนชั่น บางกอกโพสต์ ผู้จัดการรายวัน กรุงเทพธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ แห่ลงงาน และงานวันนี้ จำนวน 5,392 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ที่ประกาศรับสมัครงาน หน่วยงานที่ประกาศรับสมัครงาน ตำแหน่งงานที่ประกาศรับสมัครงานและคุณสมบัติที่หน่วยงานต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ตำแหน่งงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ

จากการวิเคราะห์ มีประกาศรับสมัครงานทั้งหมดจำนวน 101,790 ตำแหน่ง เป็นประกาศรับสมัครงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 1,732 ตำแหน่ง (ร้อยละ 1.70) และไม่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 100,058 ตำแหน่ง (ร้อยละ 98.30) หนังสือพิมพ์ที่มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์มติชน จำนวน 17,123 ตำแหน่ง (ร้อยละ 16.82) โดยเป็นประกาศรับสมัครงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 545 ตำแหน่ง (ร้อยละ 0.54) รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์แห่ลงงานจำนวน 16,619 ตำแหน่ง (ร้อยละ 16.33) โดยเป็นประกาศรับสมัครงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 260 ตำแหน่ง (ร้อยละ 0.26) เมื่อวิเคราะห์ตามปี พบว่า พ.ศ. 2545 มี ประกาศรับสมัครงานมากที่สุด จำนวน 37,820

ตำแหน่ง (ร้อยละ 37.15) เป็นประกาศรับสมัครงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 666 ตำแหน่ง (ร้อยละ 0.65) รองลงมาคือ พ.ศ. 2546 จำนวน 32,569 ตำแหน่ง (ร้อยละ 32.00) โดยเป็นประกาศรับสมัครงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 524 ตำแหน่ง (ร้อยละ 0.52) ตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศจำนวน 1,732 ตำแหน่ง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง มีประกาศรับสมัครงานจำนวน 183 ตำแหน่ง (ร้อยละ 10.57) ตำแหน่งงานเหล่านี้ ได้แก่ บรรณาธิการ นักสารสนเทศ ผู้จัดการสารสนเทศในองค์กร เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล นักจดหมายเหตุ ผู้จัดการความรู้ ผู้จัดการเอกสารสำนักงาน และผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน ตำแหน่งงานที่มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุดคือ ตำแหน่งบรรณาธิการจำนวน 104 ตำแหน่ง (ร้อยละ 56.93) รองลงมาคือ นักสารสนเทศจำนวน 39 ตำแหน่ง (ร้อยละ 21.31) และตำแหน่งงานที่มีประกาศรับสมัครงานน้อยที่สุดคือ ตำแหน่งนักจดหมายเหตุ และผู้จัดการเอกสารสำนักงาน (ร้อยละ 2.19) นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังพบว่า มีตำแหน่งงานใหม่เพิ่มขึ้นคือ ตำแหน่งผู้จัดการความรู้จำนวน 4 ตำแหน่ง (ร้อยละ 2.19) และตำแหน่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลจำนวน 10 ตำแหน่ง (ร้อยละ 5.46) (ตาราง 1)

2) ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศมีประกาศรับสมัครงานจำนวน 1,549 ตำแหน่ง (ร้อยละ 89.43) ได้แก่ นักวิเคราะห์ระบบ นักการตลาด พนักงานธุรการ พนักงานสโตร์ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเลขานุการ นักเขียน นักพัฒนาเว็บไซต์ นักวิชาการพยาบาล นักบัญชี นักวิจัย นิติกร ทนายความ ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นักข่าว นักฝึก-อบรม นักโฆษณา และผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน ตำแหน่งงานที่มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุดคือ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบจำนวน 356 ตำแหน่ง (ร้อยละ 22.98) รองลงมาคือ นักการตลาดจำนวน 289 ตำแหน่ง (ร้อยละ 18.66) เมื่อวิเคราะห์ตามปี พบว่า พ.ศ. 2545 มีประกาศรับสมัครงาน

ตาราง 1 ตำแหน่งงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรง

พ.ศ.	2545		2546		2547		รวม		
	ตำแหน่งงาน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	บรรณารักษ์	32	18.58	45	24.59	27	14.75	104	56.83
	นักจดหมายเหตุ	2	1.09	1	0.55	1	0.55	4	2.19
	นักสารสนเทศ	18	10.38	17	9.29	4	2.19	39	21.31
	ผู้จัดการความรู้	1	0.55	2	1.09	1	0.55	4	2.19
	ผู้จัดการสารสนเทศในองค์กร	7	4.92	8	4.37	3	1.64	18	9.84
	ผู้จัดการเอกสารสำนักงาน	3	2.19	0	0.00	1	0.55	4	2.19
	เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล	5	2.73	3	1.64	2	1.09	10	5.46
	รวม	68	37.15	76	41.53	39	21.32	183	100.00

ตาราง 2 ตำแหน่งงานที่มีความต้องการบุคลากรที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ

พ.ศ.	2545		2546		2547		รวม		
	ตำแหน่งงาน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	นักวิเคราะห์ระบบ	126	8.13	121	7.81	109	7.04	356	22.98
	นักพัฒนาเว็บไซต์	12	0.77	14	0.90	30	1.94	56	3.62
	ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน	1	0.06	0	0.00	0	0.00	1	0.06
	นักวิชาการ	17	1.00	19	1.22	19	1.22	55	3.44
	นักวิจัย	15	0.97	11	0.71	9	0.58	35	2.26
	นักฝึกอบรม	3	0.19	0	0.00	0	0.00	3	0.19
	นักโฆษณา	2	0.13	0	0.00	0	0.00	2	0.13
	นักข่าว/ผู้ประสานงานข่าว	2	0.13	2	0.13	0	0.00	4	0.26
	ประชาสัมพันธ์	10	0.65	4	0.26	4	0.26	18	1.16
	เลขานุการ	53	3.42	23	1.48	2	0.13	78	5.04
	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล	4	0.26	9	0.58	1	0.06	14	0.90
	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย	0	0.00	6	0.39	4	0.26	10	0.65
	และแผน								
	นักบัญชี	12	0.77	10	0.65	15	0.97	37	2.39
	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ	39	2.52	29	1.87	10	0.65	78	5.04
	พนักงานธุรการ	94	6.07	73	4.71	89	5.75	256	16.53
	พนักงานสตรี	35	2.26	36	2.32	55	3.55	126	8.13
	นักการตลาด	112	7.23	63	4.07	114	7.36	289	18.66
	พยาบาล	12	0.77	7	0.45	23	1.48	42	2.71
	นิติกร/ทนายความ	8	0.52	5	0.32	8	0.52	21	1.36
	นักเขียน	41	2.65	16	1.03	11	0.31	68	4.39
	รวม	598	38.61	448	28.92	503	32.47	1,549	100.00

มากที่สุด จำนวน 666 ตำแหน่ง (ร้อยละ 38.45) เป็นตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ จำนวน 598 ตำแหน่ง (ร้อยละ 89.79) และตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง จำนวน 68 ตำแหน่ง (ร้อยละ 10.21) รองลงมาคือ พ.ศ.2547 จำนวน 542 ตำแหน่ง (ร้อยละ 31.29) เป็นตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ จำนวน 503 ตำแหน่ง (ร้อยละ 92.80) และตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง จำนวน 39 ตำแหน่ง (ร้อยละ 7.20) (ตาราง 2)

2. หน่วยงานที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ

หน่วยงานที่ประกาศรับสมัครงานตำแหน่งงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศมากที่สุดคือ หน่วยงานเอกชน จำนวน 1,252 ตำแหน่ง (ร้อยละ 72.29) โดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,036 ตำแหน่ง (ร้อยละ 59.82) รองลงมาคือหน่วยงานราชการ จำนวน 340 ตำแหน่ง (ร้อยละ 19.63) โดยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 251 ตำแหน่ง (ร้อยละ 14.49) เมื่อวิเคราะห์ตามหน่วยงานและตามตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงพบว่า หน่วยงานราชการประกาศรับสมัครงานตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงมากที่สุด จำนวน 76 ตำแหน่ง (ร้อยละ 41.33) รองลงมาคือ หน่วยงานเอกชน จำนวน 65 ตำแหน่ง (ร้อยละ 35.52) โดยตำแหน่งที่มีประกาศรับสมัครงาน

มากที่สุดคือตำแหน่งบรรณารักษ์ จำนวน 104 ตำแหน่ง (ร้อยละ 56.83) รองลงมาคือ นักสารสนเทศ จำนวน 39 ตำแหน่ง (ร้อยละ 21.31) ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า หน่วยงานเอกชน ประกาศรับสมัครงานมากที่สุด จำนวน 1,187 ตำแหน่ง (ร้อยละ 76.63) รองลงมาคือ หน่วยงานราชการ จำนวน 264 ตำแหน่ง (ร้อยละ 17.04) โดยตำแหน่งงานที่มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุดคือ นักวิเคราะห์ระบบ จำนวน 356 ตำแหน่ง (ร้อยละ 22.98) รองลงมาคือ นักการตลาด จำนวน 289 ตำแหน่ง (ร้อยละ 18.66) เมื่อวิเคราะห์ตามประเภทของหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานประเภทธุรกิจ มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุด จำนวน 1,160 ตำแหน่ง (ร้อยละ 67.00) โดยธุรกิจสิ่งพิมพ์ประกาศรับสมัครงานตำแหน่งงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศมากที่สุด จำนวน 281 ตำแหน่ง (ร้อยละ 29.22) รองลงมา คือ ธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 198 ตำแหน่ง (ร้อยละ 17.07) (ตาราง 3)

3. คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการ

คุณสมบัติด้านสารสนเทศที่หน่วยงานต้องการมากที่สุด คือ การจัดการสารสนเทศ จำนวน 1,625 ตำแหน่ง (ร้อยละ 93.82) รองลงมาในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน จำนวน 1,572 ตำแหน่ง (ร้อยละ 91.11) และการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง 3 ตำแหน่งงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศที่หน่วยงานประกาศรับสมัครงาน

ตำแหน่ง	ตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง		ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงาน						
ราชการ	76	4.39	264	15.24	340	19.63
รัฐวิสาหกิจ	18	1.04	49	2.83	67	3.87
หน่วยงานอิสระ	10	0.58	27	1.56	37	2.14
องค์กรระหว่างประเทศ	9	0.52	12	0.69	21	1.21
เอกชน	65	3.75	1,187	68.53	1,252	72.29
องค์กรพัฒนาเอกชน	5	0.29	10	0.58	15	0.87
รวม	183	10.57	1,549	89.43	1,732	100.00

ตาราง 4 คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการ

ตำแหน่งงาน	ด้านสารสนเทศ		ด้านประยุกต์คุณสมบัติ		รวม (N = 1,732)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คุณสมบัติด้านสารสนเทศ						
การจัดการสารสนเทศ	183	100.00	1,442	93.09	1,625	93.82
การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศ	158	86.34	907	58.55	1,065	61.49
การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน	160	87.43	1,412	91.16	1,572	91.11

*หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ในการจัดการสารสนเทศ จำนวน 1,065 ตำแหน่ง (ร้อยละ 61.49) (ตาราง 4)

เมื่อวิเคราะห์ตามตำแหน่งงานพบว่า ตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงทุกตำแหน่งต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศ มากที่สุด (ร้อยละ 100.00) รองลงมาคือ การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน (ร้อยละ 87.43) โดยมีตำแหน่งนักจดหมายเหตุ ผู้จัดการความรู้ ผู้จัดการสารสนเทศในองค์กร ผู้จัดการเอกสารสำนักงาน เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานมากที่สุด (ร้อยละ 100.00) และในจำนวนใกล้เคียงกันคือ การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศ (ร้อยละ 86.34) โดยมีผู้จัดการความรู้ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติในการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 100.00) คุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศในตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงพบว่า คุณสมบัติที่ต้องการมากที่สุดคือการผลิตสารสนเทศ (ร้อยละ 100.00) รองลงมาคือการจัดเก็บสารสนเทศ (ร้อยละ 99.45) ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับการค้นคืนสารสนเทศ (ร้อยละ 96.72) และการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (ร้อยละ 96.72) โดยทุกตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านการผลิตสารสนเทศ (ร้อยละ 100.00) และพบว่า ตำแหน่งบรรณารักษ์ นักจดหมายเหตุ และ

ผู้จัดการความรู้ ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านการผลิตสารสนเทศ การจัดเก็บสารสนเทศ การค้นคืนสารสนเทศ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ การแปลงรูปสารสนเทศ และการสงวนรักษาสารสนเทศ มากที่สุด (ร้อยละ 100.00)

ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศ มากที่สุด (ร้อยละ 93.09) โดยมีตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ นักพัฒนาเว็บไซต์ นักฝึกอบรม นักวิจัย ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล นักโฆษณา ผู้ประสานงานข่าว เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นักบัญชี พนักงานธุรการ และพยาบาล ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศ มากที่สุด (ร้อยละ 100.00) ด้านการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน (ร้อยละ 91.16) มีตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ นักพัฒนาเว็บไซต์ นักฝึกอบรม นักวิจัย ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล นักโฆษณา นักข่าว/ผู้ประสานงานข่าว เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นักบัญชี พนักงานธุรการ และพนักงานสตรี ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานมากที่สุด (ร้อยละ 100.00) รองลงมาคือด้านการประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดการสารสนเทศ (ร้อยละ 58.55) โดยมีนักวิเคราะห์ระบบ นักพัฒนาเว็บไซต์ นักฝึกอบรม นักโฆษณา ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน ต้องการ

คุณสมบัติด้านการประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดการสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 100.00)

คุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศในตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า คุณสมบัติที่ต้องการมากที่สุดคือ การจัดเก็บสารสนเทศ (ร้อยละ 88.56) รองลงมาคือ การผลิตสารสนเทศ (ร้อยละ 77.12) ตำแหน่งที่ต้องการคุณสมบัติด้านการจัดเก็บสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 100) คือ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ นักวิชาการผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน นักโฆษณา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน นักบัญชี พนักงานสโตร์ และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ตำแหน่งที่ต้องการคุณสมบัติด้านการผลิตสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 100.00) คือ ตำแหน่งนักวิชาการผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน นักโฆษณา ผู้ประสานงานข่าว นักบัญชี พนักงานธุรการ นิติกร ทนายความ และนักเขียน

สำหรับคุณสมบัติทั่วไปในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการมีดังนี้คือ ตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ระบุอายุ (ร้อยละ 63.93) ไม่ระบุเพศ (ร้อยละ 65.57) และไม่ระบุประสบการณ์การทำงาน (ร้อยละ 73.77) แต่ระบุระดับการศึกษา (ร้อยละ 96.17) นอกจากนี้ยังต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดีและอัตราเงินเดือนที่หน่วยงานระบุไว้ในประกาศรับสมัครงานตำแหน่งงานด้านสารสนเทศ โดยตรง พบว่า อัตราสูงสุดคือ 11,000 บาท และต่ำสุด 6,001 บาท

ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า ตำแหน่งงานที่ระบุอายุ (ร้อยละ 50.10) และไม่ระบุอายุ (ร้อยละ 49.90) มีจำนวนใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่ระบุเพศ (ร้อยละ 58.30) ระดับการศึกษา (ร้อยละ 100.00) และประสบการณ์การทำงาน (ร้อยละ 56.29) นอกจากนี้ยังต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดีและอัตราเงินเดือนที่หน่วยงานระบุไว้ในประกาศรับสมัครงานตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า อัตราสูงสุดคือ 16,500 บาท

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากประกาศรับสมัครงานในหนังสือพิมพ์จำนวนทั้งหมด 101,790 ตำแหน่ง เป็นตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ จำนวน 1,732 ตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 1.70 เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยของมูทิตา ไตรลิขิต (2532) ที่ศึกษาลักษณะตำแหน่งงานด้านการจัดการสารสนเทศตามความต้องการของสถาบันธุรกิจเอกชน ระหว่าง พ.ศ. 2528- 2531 พบว่ามีตำแหน่งงานด้านการจัดการสารสนเทศเพียงร้อยละ 24.37 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ค่อนข้างต่ำ อาจเป็นเพราะในช่วงเวลาที่ดำเนินการวิจัย ภาวะเศรษฐกิจกำลังมีการชะลอตัว ทำให้มีอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตลดลง อุตสาหกรรมหลายประเภทชะลอตัว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านการผลิตสารสนเทศ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลให้มีการจ้างงานค่อนข้างต่ำ กอปรกับภาครัฐมีการจำกัดกำลังคนเข้าปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2548, 13-15) เมื่อวิเคราะห์ตามปี พบว่า พ.ศ. 2545 มีประกาศรับสมัครงานมากที่สุด รองลงมาคือ พ.ศ. 2547 สอดคล้องกับภาวะการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศไทย ที่พบว่า พ.ศ. 2545 ภาวะเศรษฐกิจประเทศไทยมีการขยายตัวและเริ่มชะลอตัวเมื่อ พ.ศ. 2546 และพ.ศ. 2547 เริ่มกลับมาขยายตัวอีกครั้ง กอปรกับการที่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นสังคมที่มีสารสนเทศและความรู้เป็นตัวขับเคลื่อน มีการผลิตสารสนเทศและความรู้เพิ่มขึ้น มีการสร้างคนงานความรู้ จึงทำให้หน่วยงานต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศเข้าไปปฏิบัติงาน (กรมเศรษฐกิจพาณิชย์, 2548, 3-5)

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ตามตำแหน่งงาน พบว่าเป็นตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศมากถึงร้อยละ 89.43 ในขณะที่เป็นตำแหน่งงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรงเพียงร้อยละ 10.57 แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรงนั้น อัตราการขยายตัวต่ำกว่าตำแหน่งงานที่

ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ แต่ความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศนั้น เป็นที่ต้องการมากขึ้น โดยกระจายอยู่ในตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ ได้แก่ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ นักวิชาการ นักฝึกอบรม นักพัฒนาเว็บไซต์ ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน นักวิจัย นักโฆษณา ผู้ประสานงานข่าว เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล สอดคล้องกับผลการวิจัยของมูทิตา ไตรลิขิต (2532) และลำปาง แม่นมาตย์ และคณะ (2540) ที่พบว่า ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศเป็นตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ ทั้งนี้ เป็นเพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมเศรษฐกิจความรู้ มีสารสนเทศและความรู้เป็นปัจจัยในการพัฒนา ดังนั้น หน่วยงานจึงมีการจัดการสารสนเทศและความรู้ เมื่อพิจารณาตำแหน่งงานที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรง พบว่า มีตำแหน่งงานใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งผู้จัดการความรู้ และตำแหน่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่าวิชาชีพสารสนเทศมีการขยายจากตำแหน่งบรรณารักษ์ ไปเป็นตำแหน่งผู้จัดการความรู้ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่การจัดการความรู้มีบทบาทสำคัญต่อองค์กร ซึ่งการจัดการความรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์คุณค่าโดยใช้ทุนทางปัญญาขององค์กร ครอบคลุมการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้ไปใช้งาน การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแปรข้อมูลเป็นสารสนเทศ และสารสนเทศเป็นความรู้ โดยในระดับของการแปรข้อมูล มีการบันทึกข้อมูล มีการค้นหา รวบรวมข้อมูล และจัดหมวดหมู่เพื่อประมวลเป็นข้อมูลได้ง่าย จัดเก็บเป็นฐานข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ ให้ค้นหาได้ง่ายนำไปสู่การจัดบริการข้อมูล และในระดับสารสนเทศ มีการเลือก จัดหมวดหมู่ จัดหีบห่อ จัดเก็บให้บริการ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนและไปใช้ประโยชน์ในการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพ

การแสวงหา การจัดเก็บ การค้นหา การกระจายและการถ่ายทอดความรู้ (ชุตติมา สัจจามันท์, 2547, 48-49) ดังนั้น หน่วยงานจึงต้องการบุคลากรมาปฏิบัติงานจัดการความรู้หรือสารสนเทศ ให้เป็นระบบและสามารถค้นคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้มีความต้องการตำแหน่งผู้จัดการความรู้ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลเกิดขึ้น ตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า มีตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ อยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ นักพัฒนาเว็บไซต์ และกลุ่มบริหารจัดการวิชาการ และงานสำนักงาน ได้แก่ นักวิชาการ นักฝึกอบรม ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน นักวิจัย นักโฆษณา เลขานุการ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะหน่วยงานต่าง ๆ ได้พัฒนาสู่การเป็นองค์กรสมัยใหม่ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการ และมีข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการตัดสินใจ นอกจากนี้ ตำแหน่งงานที่ไม่เคยปรากฏในอดีตว่าต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ ได้แก่ ตำแหน่งพนักงานสตรี พยาบาล นิติกรและทนายความ และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ แต่การก้าวเข้าสู่สังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ทำให้ต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น จึงมีการกำหนดคุณสมบัติด้านสารสนเทศเป็นคุณสมบัติของตำแหน่งงานข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติด้านสารสนเทศได้เข้าสู่ตำแหน่งงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mulenburg (2002) พบว่า อาชีพพยาบาลต้องมีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ เช่น มีความรู้ในการเข้าถึงสารสนเทศ และมีความสามารถในการใช้เครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Steven (2006) พบว่า นักวิเคราะห์ระบบ ต้องมีทักษะในการจัดการข้อมูล เช่น การจัดเก็บ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล มีความ

เข้าใจในระบบการทำงานของหน่วยงาน มีความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Thomson (2006) ยังพบว่า นักการตลาด นอกจากจะมีความสามารถในการแนะนำการซื้อขาย ยังต้องมีความทักษะในการค้นหาข้อมูลใหม่ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูล การจัดการข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลได้

หน่วยงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์หน่วยงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศเข้าไปปฏิบัติงาน พบว่าหน่วยงานเอกชนต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศมากที่สุด รองลงมาคือหน่วยงานราชการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณญา โฆษิตกุลจร (2538) มุขिता ไตรลิขิต (2532) ลำปาง แม่นมาตย์ และคณะ (2542) อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และคณะ (2542) กันยารัตน์ ดัดพันธ์ (2544) เป็นเพราะหน่วยงานเอกชนมีการแข่งขันในเชิงธุรกิจสูงและสารสนเทศเป็นเครื่องมือของการตัดสินใจและนำมาสู่ความสำเร็จในวงการธุรกิจ ดังนั้นจึงต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศเข้าไปปฏิบัติงานในหลายตำแหน่งของหน่วยงานเอกชน เช่น ธุรกิจสิ่งพิมพ์ ธุรกิจอุตสาหกรรม มากกว่าหน่วยงานราชการ เมื่อวิเคราะห์ตามหน่วยงานและตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรง พบว่า หน่วยงานราชการประกาศรับสมัครมากที่สุด (ร้อยละ 41.33) รองลงมาคือหน่วยงานเอกชน (ร้อยละ 35.52) โดยตำแหน่งบรรณาธิการมีประกาศรับสมัครงานมากที่สุด (ร้อยละ 56.83) เมื่อวิเคราะห์ตามหน่วยงานและตามตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า หน่วยงานเอกชนประกาศรับสมัครงานมากที่สุด (ร้อยละ 76.63) รองลงมาคือหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 17.04) โดยมีประกาศรับสมัครงานตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบมากที่สุด (ร้อยละ 22.98) รองลงมาคือ นักการตลาด (ร้อยละ 18.66) แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงยังเป็นที่ต้องการของหน่วยงานราชการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังได้ขยายไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่

หน่วยงานเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอิสระ องค์การระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการขยายตัวของสังคมสารสนเทศและอุตสาหกรรมสารสนเทศ ส่งผลให้หน่วยงานต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศเพิ่มขึ้น (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545, 2-4) ทำให้ตลาดงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารสนเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เป็นห้องสมุด และหน่วยงานราชการเป็นหลัก ได้ขยายสู่หน่วยงานอื่นๆ เช่น ศูนย์ข้อมูล/คลังข้อมูล ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์ประมวลผลข้อมูล ศูนย์วิเคราะห์สารสนเทศ ศูนย์วิจัย/หน่วยวิจัย และฝ่ายวิชาการ เป็นต้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ตำแหน่งงานส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นเพราะกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางธุรกิจ จึงมีความต้องการบุคลากรเข้าทำงานมากกว่าเขตพื้นที่อื่น เมื่อวิเคราะห์ตามประเภทของกิจการของหน่วยงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า หน่วยงานประเภทธุรกิจต้องการมากที่สุด และจากการผลวิจัยยังพบว่า หน่วยงานที่มีภารกิจบริการสารสนเทศ ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศถึงร้อยละ 22.60 สอดคล้องกับผลการวิจัยของโปรัส (Porat, 1967, 74-120) พบว่า ในสังคมสารสนเทศคนทำงานส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับการบริการข้อมูลสารสนเทศ เมื่อวิเคราะห์ตามประเภทธุรกิจที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า ธุรกิจประเภทสิ่งพิมพ์ มีความต้องการมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Debons และคณะ (1981) Moor (1987) อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และทิพาวรรณ ศิวพัฒนานุสานต์ (2542) พบว่า บุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศเป็นที่ต้องการของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศหรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งนี้ เป็นเพราะมีการขยายตัวของธุรกิจสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งใน พ.ศ. 2544 มีธุรกิจสิ่งพิมพ์ที่เข้าร่วมจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 2,463 แห่ง และมีแรงงานในภาค

อุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์ทั้งสิ้น 52,000 คนและเพิ่มขึ้นร้อยละ 15-35 ของทุกปี (กระทรวงพาณิชย์, 2548, 2) ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยยังพบว่า มีธุรกิจบางประเภทที่ไม่คาดว่าจะต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศปฏิบัติงาน ได้แก่ ธุรกิจประเภชชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ธุรกิจคลังสินค้า ธุรกิจประเภทสังหาริมทรัพย์ แต่พบว่ามีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ โดยเฉพาะธุรกิจประเภชชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ต้องการมากถึงร้อยละ 17.07 สอดคล้องกับคำอธิบายตำแหน่งงานของกองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน (2548) ระบุว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บสินค้าหรือชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในคลังสินค้าให้เป็นหมวดหมู่

จากผลการวิจัยที่ประมวลมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติด้านสารสนเทศเป็นที่ต้องการของหน่วยงานทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน คุณสมบัติดังกล่าวไม่ได้เป็นคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งงานในวิชาชีพสารสนเทศแบบดั้งเดิม แต่ได้ขยายสู่หน่วยงานธุรกิจประเภทต่าง ๆ ทั้งธุรกิจบริการสารสนเทศ ธุรกิจสิ่งพิมพ์ และขยายสู่ธุรกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะธุรกิจด้านการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งธุรกิจประเภทนี้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการ พบว่า คุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศเป็นคุณสมบัติที่ตำแหน่งงานต้องการมากที่สุด ทั้งตำแหน่งที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรง และตำแหน่งที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรัญญา โขษิตกุลจร (2538) มุชิตา ไตรลิขิต (2532) และ อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และทิพาวรรณ ศิลวัฒนานุสานต์ (2542) พบว่า คุณสมบัติที่ตลาดงานต้องการบุคลากรเข้าไปทำงานมากที่สุด คือด้านการจัดการสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับสารสนเทศ ต้องใช้สารสนเทศในการตัดสินใจ มีการพัฒนาระบบ

สารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหาร หรือเพื่อเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศสู่สาธารณชน ในปัจจุบันคุณสมบัติดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นตำแหน่ง นักวิชาชีพสารสนเทศโดยตรง แต่เป็นตำแหน่งอื่นที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศเข้ากับลักษณะทำงานได้ เมื่อพิจารณาคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศในตำแหน่งงานที่หน่วยงานต้องการพบว่า ด้านการผลิตสารสนเทศเป็นคุณสมบัติที่ตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงต้องการมากที่สุด (ร้อยละ 100.00) ส่วนตำแหน่งที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศต้องการคุณสมบัติด้านการจัดเก็บสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 88.56) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และทิพาวรรณ ศิลวัฒนานุสานต์ (2542) พบว่า คุณสมบัติที่ตำแหน่งงานต้องการ คือ การจัดการเอกสาร จัดเก็บเอกสาร การจัดหมวดหมู่เอกสาร ประเมินแหล่งความรู้ ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มุชิตา ไตรลิขิต (2532) จุมพจน์ วนิชกุล (2533) ราหุน วรสิทธิ์ (2534) และวรัญญา โขษิตกุลจร (2538) พบว่า ตลาดงานต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูล สามารถจัดการสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ให้บริการข้อมูล รวมทั้งจัดระเบียบข้อมูลให้สามารถค้นหาได้ง่ายและสะดวก สำหรับคุณสมบัติที่เกี่ยวกับการจัดเก็บสารสนเทศ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ การค้นคืนสารสนเทศ การแปลงรูปสารสนเทศ และการสงวนรักษาสารสนเทศ ยังเป็นคุณสมบัติที่ต้องการมากที่สุดของตำแหน่งงานวิชาชีพสารสนเทศเดิม และเป็นที่น่าสนใจว่าคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศทั้ง 6 ด้านเป็นคุณสมบัติในตำแหน่งผู้จัดการความรู้ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เกิดขึ้นใหม่

คุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ พบว่า ตำแหน่งที่ต้องการคุณสมบัติด้านสารสนเทศ ทั้ง 3 ด้านมากที่สุดคือ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ นักพัฒนาเว็บไซต์ นักฝึกอบรม ผู้จัดการฝ่ายสำนักงานและนักโฆษณา สอดคล้องกับคุณสมบัติด้านสารสนเทศของตำแหน่งงานที่ กองส่ง

เสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน (2548) ได้ระบุไว้คือ นักวิเคราะห์ระบบ มีหน้าที่วิเคราะห์ ออกแบบระบบงาน ข้อมูล สร้างแบบจำลองข้อมูล เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ สามารถศึกษาหาข้อมูล วิเคราะห์โครงสร้างของข้อมูล สร้างแบบจำลองข้อมูล วิศวกรรมด้านข้อมูล ข่าวสาร วิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำมาออกแบบ จึงทำให้นักวิเคราะห์ระบบจะต้องมีคุณสมบัติด้านการจัดเก็บสารสนเทศ ตำแหน่งนักพัฒนาเว็บไซต์ ออกแบบและสร้างเว็บไซต์ ให้กับหน่วยงาน ปรับปรุงเว็บไซต์และข้อมูลต่าง ๆ จากเว็บไซต์ให้ทันสมัย ออกแบบ จัดวางภาพ และข้อความในเว็บไซต์ ทดสอบความถูกต้องของโปรแกรมและข้อมูลที่นำเสนอให้ถูกต้อง จัดเตรียมข้อคำสั่งหรือคู่มือการใช้งานของระบบจึงทำให้นักพัฒนาเว็บไซต์ต้องมีความสามารถรวบรวมข้อมูล ออกแบบการจัดวางข้อมูล ปรับปรุงเว็บไซต์ และข้อมูลต่าง ๆ จากเว็บไซต์ ให้ทันสมัยสามารถออกแบบการจัดวางเนื้อหาและการเชื่อมสู่อินเทอร์เน็ตในแต่ละรายการที่ต้องการนำเสนอและโครงสร้างของเว็บไซต์ เมื่อพิจารณา ความต้องการคุณสมบัติด้านสารสนเทศในตำแหน่งงาน ที่หน่วยงานต้องการ พบว่ามีความสอดคล้องกับลักษณะของตำแหน่งงาน

โดยสรุปคุณสมบัติด้านสารสนเทศไม่ใช่คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงเท่านั้น แต่เป็นคุณสมบัติที่พบในตำแหน่งงานวิชาชีพอื่น ๆ ในลักษณะการประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศซึ่งคุณสมบัติด้านสารสนเทศที่ต้องการ ประกอบด้วย ด้านการจัดการสารสนเทศ การประยุกต์เทคโนโลยีในการจัดการสารสนเทศ และการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน คุณสมบัติด้านสารสนเทศได้กระจายอยู่ทั่วไปในตำแหน่งงานของหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน สถานศึกษาและธุรกิจ และพบว่า มีตำแหน่งงานใหม่ และหน่วยงานใหม่ที่ต้องการคุณสมบัติด้านสารสนเทศเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยที่พบ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) สถาบันศึกษาที่ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์หรือการจัดการสารสนเทศควรมีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษา ให้บัณฑิตมีคุณสมบัติด้านการจัดการสารสนเทศ และคุณสมบัติพิเศษด้านภาษาต่างประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและสังคม

2) ข้อเสนอแนะต่อบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ควรเตรียมความพร้อมทั้งคุณสมบัติด้านสารสนเทศ คุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติพิเศษ และติดตามข้อมูลข่าวสารตำแหน่งงานจากประกาศรับสมัครงานในหนังสือพิมพ์

3) ข้อเสนอแนะต่อบัณฑิตสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนาความรู้ความสามารถ และเตรียมความพร้อมในการประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ และคุณสมบัติพิเศษอื่น เช่น ภาษาต่างประเทศ บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อเข้าสู่ตลาดงานและสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) การศึกษาคุณสมบัติของผู้ทำงานสารสนเทศที่ตลาดงานต้องการ ทั้งคุณสมบัติในตำแหน่งงานวิชาชีพสารสนเทศโดยตรงและตำแหน่งงานวิชาชีพอื่น ๆ

2) การศึกษาบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศ ทั้งตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงและตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก. (2548). บทบาทการส่งเสริมการส่งออกสิ่งพิมพ์ไทยสาระสังเขป (ออนไลน์). มีที่: <http://www.thaiprint.org/viewindspending.php?indspendid=10>. สืบค้นเมื่อ: [6 พฤษภาคม 2548].

กรมการจัดหางาน กองส่งเสริมการมีงานทำ. (2548). อาชีพในระบบสาระสังเขปออนไลน์. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.doe.go.th/vgnew/careersinfo/>

- careersin/major_detial2.asp สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2548].
- กรมเศรษฐกิจพาณิชย์ สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ. (2543). *"Knowledge-Based Economy"*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.moc.go.th/thai/dbe/economic/know.htm>. สืบค้นเมื่อ: [5 มีนาคม 2548].
- กันยารัตน์ ดัดพันธุ์ (2544). สภาพการทำงานของบัณฑิต บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ปีการศึกษา 2525-2539. *วารสารบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 21(1), (มกราคม), 59-73.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2537). *แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย*. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จุมพจน์ วนิชกุล. (2533). การประกอบธุรกิจการให้บริการ สารนิเทศเชิงพาณิชย์. รายงานการวิจัยหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุติมา สัจจานันท์. (2544). ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อดิจิทัลต่อวิชาชีพสารสนเทศ นักสารสนเทศ และการจัดการสารสนเทศ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาการจัดการสารสนเทศ หน่วยที่ 3* (หน้า 78-114). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์.
- _____. (2547). การจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. ในเอกสารประกอบการสัมมนา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เรื่อง บัณฑิตสารสนเทศสำหรับสังคมฐานความรู้: ความต้องการคุณภาพและความคาดหวัง วันที่ 18-19 มีนาคม 2547 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มูทิตา ไตรลิขิต. (2532). *ลักษณะตำแหน่งงานด้านการจัดการสารสนเทศตามความต้องการของสถาบันธุรกิจเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราहुณ วรสิทธิ์. (2534). *สถานภาพและแนวโน้มของบริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลำปาง แม่นมาตย์, มาลี กาบมาลา และสุนันทร หวังสุนทรชัย. (2540). ประสิทธิภาพของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต 2536-2540" *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.*, 17(2), (พฤษภาคม), 62-81.
- วรัญญา โฆษิตกุลจร. (2538). *บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน สารนิเทศเชิงพาณิชย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2545). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย*. (ออนไลน์). มีที่: http://www.nectec.or.th/pld/masterplan/document/ict_masterplan1.pdf. สืบค้นเมื่อ: [8 ธันวาคม 2548].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). *3 ปี ของแผนฯ 9: ผลกระทบของการพัฒนา*. (ออนไลน์). มีที่: <http://www.nesd.go.th/econsocial/devcom/attachment/data08.pdf>. สืบค้นเมื่อ: [16 กรกฎาคม 2548].
- อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และทิพาวรรณ ศิลวัฒน์านุสานต์. (2542). ตลาดแรงงานสำหรับสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ใน 14 จังหวัดภาคใต้. *วารสารวิทยบริการ (มอ.)*, 10(3), (กันยายน - ธันวาคม), 10-38.

- Anne Clyde. (2002). An instructional role for librarians: An overview and content analysis of job advertisements. **Journal of Australian Academic & Research Libraries**, 33(3) (September), 150-167.
- Debons, Anthony and others. (1981). **Information Professional : Survey of and Emerging Field**. New York: Marcal Dekker.
- Moor, Nick. (1987). The emerging employment market for librarians and information workers in the UK. **Journal of Librarianship**, 19(1) (January), 31-40.
- Muilenburg, C. (2002). **Nursing Information Literacy Skills**. (Online). available: <http://library.humboldt.edu/ic/index.html>. Accessed: [October 5, 200].
- Porat, M. (1977). The information economy: sources and methods for measuring the primary information sector, Washington DC: U.S. Department of Commerce, Office of Telecommunications. Quoted in F. Webster. **The information society: conceptions and critique**. *ELIS 58* (Supplement 21), 74-112.
- Steven N. (2006). **Computer Systems Analyst Jobs**. (Online) Available: http://jobsearchtech.about.com/od/computerjob13/a/systems_analyst.htm. Accessed: [April 30, 2006].
- Thomson, B. (2006) **Marketers Resource Guide** (Online). Available: <http://www.btobonline.com/article.cms?articleId=27554>. Accessed: [April 30, 2006].